

in de rubriek
inhof, waarin
er. Omdat in
it geschreven
ere verwijzen.
K. S.

UNST
lbranssen.

enschen daar,
ons zien dat
an verstaan
ouwde theo-
evallig klop-
kte „christe-
el overal ge-
de een rust-
oben, telkens
e hebben ge-
die hij niet
het gevond-
st hem werd
len vleesche-
en wanhopig
t ondergaan.
nhopige niet
de oplossing
ch de waar-
or te wijzen
bestuurt en
luitrede, een
ijk resul-
vant dan zou
truikeld zijn,
hebben uit-
zijn denken
rug tot den
den mensch
nhoopen ge-
rediker zegt:
dan bedoelt
tegezindheid,
delijk aan-
geven ge-
ende. Daar-
den Chris-
bovendien is
Gods Woord.
in het boek
maar dat ons
die den ver-
dige repetitie
oortbrekt en
en leert ver-
ods geboden
aan van den
leven door
elukkig, want
an verschrik-
oor Gods ge-
geboden leert
e genadegave
en geschon-
ullen tot eer
e eeuwige, on-

op te merken
Trilogie, be-
bleem en zijn

et moeilijk te
de trilogie is
et alleen heb-
nummer 1936
t boek laten
naar ook Gul-
terviews ver-
as een levens-
„Het is”, zegt
leven te kun-
dige en groot-
ensch en ding
l te kunnen
is de grootste
og dat alleen
ven leert ver-
hoofdfiguur,
nfiguren, den
d, leeren. Het
feld geformu-
Dag op zijn
al strijdend,
in ons leven,
ghied”.

vrede, dat is
l. De eene op-
e andere, het
ustpunten die

In het eerste deel is het onderwerp de haat tusschen het geslacht Björndal, dat de oude Dag vertegenwoordigt, en het geslacht Borgland, gerepresenteerd in den overste Von Gall. De oude Dag weet daarbij de overhand te verkrijgen, maar blijft niet zonder waarschuwing. Terwijl hij samen met zijn broer Tore door uitbreiding van zijn bezit poogt het landgoed Borgland te overvleugelen, verongelukt eerst zijn broer. Zelf ontkomt hij tweemaal nauwelijks aan den dood: op één en denzelfden dag slaat de bliksem in een boom waar hij vlakbij had liggen slapen, en valt, terwijl hij in zijn wapenhuis daarover zit te peinzen, vlak langs zijn hoofd en bijl tegen den grond, die van de zoldering is losgeraakt. Onder den indruk van dit alles laat hij de wraak aan God over. Hij ziet dat men dat ook veilig doen kan, want God heeft hem wraak gegeven in de uitbreiding van zijn bezit en in den tegenspoed op Borgland. Thans zoekt hij zijn weg in strikte rechtvaardigheid te gaan, is onverbiddelijk voor zijn schuldenaars, tot hij eindelijk hoort dat niet alleen rechtvaardigheid en verantwoordelijkheidsbesef voor zijn bezittingen, maar ook de barmhartigheid een woord moet meespreken. Reeds in dit deel wordt erop gewezen dat de hartegezindheid alles moet beheerschen. Doch aan het eind van het eerste deel heeft Dag dit nog niet ten volle verstaan, want als de heer van Borgland geld bij hem komt leenen om een hypotheek af te kunnen lossen, en daarbij blijkt dat Dag zelf die hypotheek van Von Galls schuldeischer gekocht heeft, dan behandelt hij den overste wel barmhartig, maar vindt zichzelf daarin nog een flinken kerel. En hij vindt het nog zoo kwaad niet, de wraak aan God over te laten, want het bankroet van Borgland is voor hem voldoende bewijs dat God die wraak ook uitvoert.

De aflaatgedachte, die in het tweede deel wordt uitgewerkt, vindt hier reeds een begin van ontwikkeling.

Het tweede deel toont dat Dag wel barmhartig is geweest, maar: om God voor zijn plannen te winnen. Weer wordt hij door een vreeselijke gebeurtenis gewaarschuwd: zijn twee kleinzoonjes sterven juist op 'toogenblik dat Borgland definitief in zijn bezit gekomen is, waardoor hij voor beide jongetjes een eigen landgoed verworven had. Wanneer hem later weer twee kleinzoonjes geboren worden is hij weer bezig hun toekomst te verzekeren en God gunstig te stemmen door wat vaker naar de kerk te gaan. Ook den gevaarlijken bergtocht van zijn zoon, den jongen Dag, die meer dood dan levend beneden komt, ziet de oude Dag als wraak van God over zooveel stoutmoedigheid van zijn zoon, en als wraak voor zijn eigen uitdagen van het noodlot, omdat hij, toen de eerste jongetjes gestorven waren, erover gedacht had zelf door een tweede huwelijk het geslacht voort te zetten. Immers zag hij het sterven van de eerste jongetjes als een noodlot dat op zijn geslacht rustte, omdat zijn eigen vrouw stamde uit een familie waarin nogal eens dronkenschap voorkwam, en omdat de vrouw van zijn zoon de dochter was van een zedelijk zwakstaanden majoor. Dit kwade bloed had hun nakroost de levenskracht geroofd, zoo dacht hij. Derhalve wil hij zooveel mogelijk God gunstig stemmen om aan de kwade gevolgen van dat noodlot voortaan te ontkomen. Zijn predikant brengt hem dan zeer toevallig het woord „aflaat” te binnen. Dag ziet daardoor plotseling in, dat hij met al zijn goede daden eigenlijk God voor zich heeft trachten te winnen, ja dat hij zelfs door dit in te zien nog hoopte een goede heurt te slaan. Zijn schoondochter Adelheid tracht hem daarover te troosten met een gedicht van haar grootvader, dat wijst op het gebed als de weg van den wil tot God. Wel vindt Dag daarin tijdelijk rust, maar het derde deel toont ons dat hij ook in het gebed nog zooveel aflaat ontdekt. Hier schijnt zijn vleesch volkomen gestruikeld.

In het derde deel is het weer een ongeluk, de zelfmoordpoging van Adelheids diepgezonken vader, dat Dag nu doet zien dat hij wel barmhartig was voor de menschen, maar niet voor die hem het allernaast stonden. Hij probeert dit goed te maken door aan Adelheid, die hij een tijdlang was ontweken, zijn diepste gedachten bloot te leggen. Op een tocht naar het bosch, om zijn zoon op te zoeken en ook hem nader te komen, doet hij echter longontsteking op. Op zijn sterfbed geeft hij dan eindelijk zijn slotconclusie: „Waar wij menschen al strijdend naar streven dat is naar vreugde in het leven en vrede ten opzichte van de eeuwigheid. En daarheen voert slechts één weg, die over onze hartegezindheid. Ik zie dat, nu ik op mijn heele leven terug kijk, en dat is gezegd door hem die het recht heeft om dat te zeggen, door hem die bij ons is, wanneer alles in ons uitdooft. De weg naar den zin des levens stijgt uit boven verstand en gedachte, naar zijn eenvoudig gebod. Geen weg voert buitenom Christus”. De dan nog volgende verzoening tusschen den jongen Dag en zijn vrouw, hoe psychologisch juist geteekend, kan voor ons onderwerp buiten bespreking blijven. De weg tot elkander is in den grond hierin te zien dat de jonge Dag en Adelheid komen tot dezelfde oplossing als de oude Dag. Dag toont zijn hartegezindheid in de reddingspoging van een kind,

waarbij hij den dood vindt. En Adelheid vindt den weg tot haar man door na een moeilijken strijd van zelfoverwinning de stukken te onderteekenen, waarin Dag alle schulden aan zijn schuldenaars kwijtschold, maar die hij door zijn plotselingen dood niet had kunnen onderteekenen. Zoo hebben deze drie menschen de levenskunst geleerd in het volbrengen van Christus' eenvoudig gebod: het toonen van zijn goede hartegezindheid.

Wat moeten wij van dit alles denken?
Hierover handelen we in een slot-artikel.

J. P. VAN DER STOEL Jr.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Wel willen maar niet kunnen.

Men ontmoet menschen, die, als zij opgewekt worden om toch te gelooven, u antwoorden: „O ja, ik zou niets liever willen dan gelooven, maar heusch, ik kan niet, ik kan niet”.

Wat zal men nu tegen zulke menschen zeggen? Het lijkt misschien wat hard, maar ik zou beginnen met op zulk een klacht te antwoorden: „dat is niet waar; dat kan niet waar zijn”.

Om twee redenen.

In de eerste plaats: een mensch wil van nature niet gelooven; wanneer hij nu naar waarheid zeggen kunt: „ik wil wel gelooven”, dan is dat Gods werk in u, waardoor Hij u van onwillig, gewillig heeft gemaakt.

Maar laat het zich nu denken, dat God u halverwege zou laten steken en u bij den wil ook niet het vermogen zou geven?

Dat is toch ondenkbaar, dat Hij u wel een stukje zou geven van het heil, dat Christus voor de Zijnen verworven heeft, maar u het andere, waarop het voor de zaligheid juist aankomt, zou onthouden?

In de tweede plaats: een zonde, die wij niet met onzen wil doen, is geen zonde. Wanneer hij nu wel wilt gelooven, maar niet kunt, dan stelt uw ongeloof u niet meer schuldig; dan zou God u om uw ongeloof niet meer mogen verdoemen; en toch staat er geschreven, dat een ongeloovige niet behouden wordt.

M.a.w.: als zij, die wel wilt, maar niet kunt gelooven, in het eind verloren zouden gaan, dan zou dat onrechtvaardig zijn van God.

En dat kan toch niet?

Gij kunt het ook zoo zeggen: „als uw ongeloof hiervan vrucht is, dat zij wel wilt, maar niet kunt gelooven, dan is uw ongeloof niet u, maar Gods schuld”.

En zoudt ge dat ooit durven zeggen, dat God de schuld heeft van uw zonde?

In de derde plaats: het is met den aard van het geloof in strijd, dat zij het wel zouden willen, maar niet kunnen.

Wat toch is gelooven? God zegt in Zijn Woord en Hij verzegelt u in den doop, dat Hij u in Christus tot Zijn kind aanneemt. Welnu, gelooven is, op grond van die belofte Gods, van uw kindschap zeker zijn, wijl Hij, Die u die belofte gaf, niet liegen kan.

Nu zegt zij: „ik wil wel gelooven”.

Als dat waar is, dan ligt daar in opgesloten, dat zij God gezien hebt en aanvaardt als den Waarachtigen. Zolang dat niet zoo is, kunt zij onmogelijk willen gelooven. Maar, als zij God gezien en aanvaardt als den Waarachtigen, hebt zij daarmee ook Zijn Woord, Zijn belofte aangenomen. M.a.w.: willen gelooven is gelooven.

Dat is (ik zal maar eens wat noemen) met fictsen b.v. geheel wat anders. Het is mogelijk dat ge wilt fietsen, maar het niet kunt.

Doch bij gelooven gaat dat niet op. Ik zeg het om het gewicht der zaak nog eens.

Men kan niet willen gelooven, zonder het Woord te zien en te aanvaarden als het Woord van Hem, Die niet liegen kan; maar, het Woord als zoodanig te zien en te aanvaarden is gelooven; zoodat willen gelooven gelooven is.

Het eerste is zonder het laatste onbestaanbaar. Wat wel mogelijk is, dat is dit, dat iemand geloof, maar hij ziet zijn geloof telkens weer aanvochten door ongeloof.

Ook na wedergeboorte en bekeering blijft er in ons nog zooveel nawoelen van den ouden mensch. Zoo ging het b.v. dien man, die tegen Jezus zeide: „Heere, ik geloof, kom mijner ongeloovigheid te hulp”.

Wij doen dezen man onrecht, als wij van hem zeggen: „die man twijfelde”. Die man geloofde, doch hij zag zijn geloof besprongen door machten van ongeloof in hem en nu bidt hij of de Heere hem helpen wil, die machten van ongeloof af te slaan.

Zoo kan het ons ook nog gaan, dat wij, staande in het geloof, het ongeloof op ons aan zien stormen. En ieder zal wel doen, door te leven bij

Woord en Sacrament en gebed, zich tegen de aanvallen van dat ongeloof te pantseren.

Maar dat is heel iets anders, dan wel te willen, maar niet te kunnen gelooven.

Wie in zulke omstandigheden verkeert, geloof en hij belijdt ook, dat hij geloof; zijn gansche worsteling is, dat geloof vast te houden.

Maar tegen allen, die zeggen: „neen, ik geloof niet, want ik kan niet, hoe gaarne ik ook wil”, zeg ik nog eens: „gij spreekt geen waarheid; zij wilt niet gelooven”.

Gij wilt wel zekerheid hebben omtrent uw zaligheid; zeker wel. Maar zij wilt dat niet in den weg des geloofs. Zij wilt die zekerheid hebben, doordat zij allerlei dingen bij uzelf waarneemt, misschien doordat zij een of anderen tekst met kracht op het hart gebonden krijgt, maar niet in den weg van het eenvoudig rusten in het Woord Gods.

Gij wilt niet gelooven.

En zij moet ophouden met altijd weer uzelf en anderen wijs te willen maken, dat zij wel wilt.

Zoo vaak zij dat zegt, beschuldigt zij den Heere, dat Hij u het geloof onthoudt, en bevestigt uzelf in uw leven van ongeloof.

Belijdt het eerlijk voor God en voor uzelf, dat zij tot nu toe uw zekerheid niet hebt willen zoeken in den weg des geloofs; belijdt dat als zonde voor uwen God; hoor den eisch des geloofs, waarmee God u tegemoet treedt en — doe wat de Heere van u vraagt. Geloof Gods belofte.

Evengoed als een gierigaard moet breken met zijn gierigheid en een dronkaard met zijn dronkenschap en een oneerlijke met zijn oneerlijkheid, moet zij breken met uw ongeloof. Dat is het wat de Heere vraagt. In uw hart moet zij den band aan die zonde doorsnijden.

Daarvan moogt ge u niet afmaken met een: „ik wil wel, maar ik kan niet”.

De Heere vraagt het; luister daarnaar, buig er u onder, en — zij kunt het, door Hem.

D. v. D.

Rondom de Kuyper-litteratuur.

XIII.

De groote vraag is nu: wanneer acht Groen een afscheiding geoorloofd, ja, noodzakelijk?

Ook op die vraag is zijn antwoord duidelijk en beslist. Men hoore: „Zullen wij ons afscheiden? Welligt: te weten, op de voorwaarden die wij van den beginne af als de conditio sine qua non van eene geoorloofde Afscheiding gesteld hebben. Ja, wij zullen ons afscheiden, zoo men ons bewijst, dat de Symbolische Schrift in het kerkgenootschap geen wettig gezag heeft; dat elk uitzigt op verbetering en herstel onder de vrome wenschen of droomerijen van welmeenend zelfbedrog behoort.”¹⁾ Hij spreekt ervan, dat een uitdrijven of uitwijken der geloovigen onvermijdelijk gemaakt wordt, „zoo het Kerkgenootschap, naar de regels der volkomen losbandigheid die men wederregtelijk in praktijk ingevoerd heeft, bij eene wijziging der vormen, met stellige verwerping van allen dogmatieken grondslag, georganiseerd wordt.”²⁾

Vooraf één ding moet geschied zijn vóór aan afscheiding mag worden gedacht. Er moet een strijd gestreden zijn in het kerkgenootschap om en voor de Kerk. En dan zóó gestreden dat de kern der zaak, de eigenlijke kwestie in helder licht kwam te staan. Er moet gestreden worden om de waarheid in de Kerk te doen zegevieren en om allen die den Christus verwerpen uit te drijven. Alleen als die strijd gestreden wordt is het geoorloofd in het kerkgenootschap te blijven! „Het blijven in een feitelijk-reglementaire kerk is ongeoorloofd, zoo men niet een strijd aanbindt die op overwinning kans geeft.”³⁾

Die strijd moet gestreden worden zonder vrees voor afscheiding. Die vrees immers maakt iederen strijd tot een schijnverlooting. Indien men van te voren vaststelt zich nooit te zullen afscheiden, belooft men, voor de slag begonnen is, de overwinning aan den vijand. Scherp, vlijmscherp is Groens vonnis als hij schrijft: „Vrees voor rustverstooring, voor tweedragt en scheiding gaf de dierbaarste en heiligste belangen en regten der gemeente aan het ongeloof prijs. Ziedaar het kort begrip der geschiedenis van het Hervormde kerkgenootschap sedert 1816.”⁴⁾ „Ook mijn standpunt te allen tijde (tegen de Modernen en ook tegen de vaders en voorloepers der Modernen) is geweest: verbreking van kerkgenootschap, door doeltreffenden strijd op Confessioneele grondslag, zonder vrees voor afscheiding” schreef Groen in 1869.⁵⁾

„Men moet erin (d.i. in de Kerk. G. V.) blijven,

1) Het Regt enz., p. 136.

2) Het Regt enz., p. XVII.

3) Parlement. Studien en Schetsen, XVII, p. 21.

4) Bijdrage voor Kerkgemeentelijk Overleg, p. 45/6.

5) Groen aan Dr. Schwartz. Zie: De Heraut van 19 Febr. 1869 en: Dr. A. Kuyper; Het conflict gekomen, II, p. 5.